



НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ"

Жилюк С.І., Іщук О.В.

**Вселенське православ'я:
невирішені проблеми
в контексті міжцерковних
відносин**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Острог – 2008

УДК 281.9
ББК 86.3
Ж 72

*Ухвалено вченою радою
Національного університету „Острозька академія”
(протокол №10 від 29 травня 2008 року)*

Рецензенти:

Крالیук П.М. – д.філос.наук, проф., проректор з навчально-виховної роботи Національного університету “Острозька академія”.

Стоколос Н.Г. – д.іст.наук, проф., зав.кафедри філософії і соціальних наук Рівненського інституту слов’янознавства Київського славістичного університету.

Ж 72 **Жилюк С.І., Іщук О.В.**
Вселенське православ’я: невідомі проблеми в контексті міжцерковних відносин. Навчально-методичний посібник. – Острог, 2008. – 94 с.

Навчально-методичний посібник «Вселенське православ’я: невідомі проблеми в контексті міжцерковних відносин» підготовлений на базі прочитаних у Національному університеті «Острозька академія» лекцій з курсу «Вселенське православ’я».

Посібник має на меті зорієнтувати студентів на поглиблене вивчення актуальних для сучасного православ’я проблем канонічності, автокефальності, Вселенського визнання. Поміщені у ньому тестові завдання та контрольні питання допоможуть студентам у підготовці до семінарських занять та складанні підсумкового заліку.

Для викладачів і студентів вищих світських навчальних закладів, богословських інститутів та семінарій.

ISBN 966-7631-53-2

© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2008

Зміст

ПЕРЕДМОВА	4
ТЕМА I. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КАНОНІЧНОГО ПРАВА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ	7
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	23
ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ	28
ЦИТАТИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ	29
ТЕМА II. ВСЕЛЕНЬСКА ПРАКТИКА ПОРУШЕННЯ КАНОНІЧНИХ НОРМ	30
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	41
ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ	44
ЦИТАТИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ	45
ТЕМА III. ПРАВОВІ ТА ЕККЛЕЗІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ ЦЕРКОВНОЇ АВТОКЕФАЛІЇ	46
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	56
ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ	59
ЦИТАТИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ	60
ТЕМА IV. ПРОБЛЕМА ВСЕЛЕНЬСЬКОГО ВИЗНАННЯ ПОМІСНИХ ЦЕРКОВ	62
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	76
ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ	79
ЦИТАТИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ	80
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ (КОЛОКВІУМУ)	82
СЛОВНИК ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ	84
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	88

ПЕРЕДМОВА

У навчально-методичному посібнику «Вселенське православ'я: невирішені проблеми в контексті міжцерковних відносин» подано стислий опис та аналіз основних проблем вселенського православ'я, які потребують вирішення. Дане видання є не лише компактним та лаконічним, але й, передусім, концептуально-сміслова самодостатність, оригінальність і, разом з тим, науково коректне мислення авторів робить цю книгу привабливою для студентів гуманітарних, філософських, історичних факультетів вищих навчальних закладів, духовних семінарій, академій, університетів та усіх зацікавлених проблемами релігієзнавства та православ'я зокрема. Його зміст відповідає основним вимогам програм курсів «Вселенське православ'я: проблеми розвитку» та «Українське православ'я: суспільно-політичний аспект» для студентів спеціальності «Філософія (Релігієзнавство)» в Національному університеті «Острозька академія». Основні ідеї та фактичний матеріал навчального посібника поглиблюють дослідження з історії церкви та релігієзнавства.

Детальне вивчення проблем вселенського православ'я в умовах розділеності сучасного українського православ'я має виключно важливе практичне значення. На поверхні суперечностей між існуючими в Україні православними церквами лежать невирішені проблеми канонічності, благодатності, автокефальності, Вселенського визнання. Тому з'ясування сутності цих проблем, які виникли внаслідок історичного розвитку християнства, дає можливість розкрити справжні причини православного міжцерковного протистояння, а критичне переосмислення негативного досвіду міжцерковних відносин значною мірою поглибить розуміння необхідності налагодження конструктивного діалогу між церквами. Це сприятиме досягненню міжцерковної згоди та консолідації віруючих довкола ідеї утворення єдиної незалежної Української православної церкви, що є одним із важливих національних завдань державотворення.

Матеріал навчально-методичного посібника пода-

но у вигляді тематичного конспекту лекцій. Його мова відзначається простотою, а приклади історичного досвіду вирішення тих чи інших канонічних питань православ'я дають можливість з'ясувати і спрогнозувати ті напрямки, за якими можуть розвиватися і, можливо, розвиватимуться релігійні інституції в нашій країні.

Особливо важливо, що в межах даного навчально-методичного посібника приділено увагу діяльності українських діячів у загальному процесі православного церковного оновлення, які першочерговим завданням вважали здобуття незалежності Української церкви як головної передумови для відтворення провідних рис власне українського православ'я.

Комплексний історико-релігієзнавчий аналіз канонічних засад дасть можливість студентам поглибити розуміння передумов виникнення православних міжцерковних суперечностей.

З'ясування сутності питань канонічності, автокефальності, благодатності, Вселенського визнання у порівнянні з виявленням розуміння і додержання їх у церковній практиці дасть можливість визначити політичний характер міжцерковних суперечностей як у минулому, так і в сучасному всеправославному житті.

Самостійне засвоєння навчального матеріалу читачем, зокрема, студентом, значно полегшує також те, що кожен із структурних компонентів навчально-методичного посібника закінчується комплексом практичних завдань, який включає тестові завдання, питання та завдання, цитати для обговорення. Завершує навчально-методичний посібник перелік питань для контролю, список джерел та літератури, в якій досліджувалися поставлені проблеми, а також стислий словник понять і термінів.

Автори посібника прагнули, застосовуючи науково-популярний стиль викладу, закріпити серед студентів і додатково довести читачеві ту ідею, що з'ясування сутності складних і неоднозначних проблем, які виникли внаслідок історичного розвитку християнства, дасть можливість розкрити справжні причини православного міжцерковного

протистояння, а критичне переосмислення негативного досвіду міжцерковних відносин значною мірою поглибить розуміння необхідності налагодження конструктивного діалогу між церквами.

При написанні даного навчально-методичного посібника автори поставили перед собою завдання професійно поєднати теоретичні положення із фактичним матеріалом, тобто, розкриваючи проблеми вселенського православ'я в контексті міжцерковних відносин, логічно подати різні за характером приклади з церковної історії, які стосуються актуальних невіршених проблем православ'я загалом, та українського православ'я зокрема.

Таким чином, підготовка подібних навчально-методичних посібників, які стосуються актуальних проблем релігієзнавства (а також з інших дисциплін), які враховують специфічні ознаки вузів є необхідним завданням вітчизняних працівників вищої освіти. Як однозначно показала практика їх застосування, вони полегшують засвоєння навчального матеріалу, дозволяють викладачеві застосовувати широке коло прийомів стимуляції пізнавальної активності, переводять процес викладання і навчання на більш високий якісний рівень.

Автори

Навчальне видання

Сергій Іванович Жилюк
Ольга Віталіївна Іщук

**Вселенське православ'я:
невирішені проблеми
у контексті міжцерковних відносин**

Навчально-методичний посібник

Редактор Пасічник І.Д.

Технічний редактор Свинарчук Р.В.

Коректор Федорчук С.А.

Комп'ютерна верстка Крушинської Н.О.

Художнє оформлення обкладинки Олексійчук К.О.

Формат 42х30/4.

Папір офсетний. Друк різнографія.

Ум. друк. арк. 3,93. Гарнітура "PragmaticaС"

Наклад 100 прим.

Видавництво Національного університету "Острозька академія"
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.

Свідоцтво про державну реєстрацію

РВ №1 від 8 серпня 2000 року.